

גיליון 37

יולי 2018 | תמוז ה'תשע"ח

מוֹטָיִב

על שם ליאורה דיין

ירחון בנושא שירה וספרות עברית

קְצֵר

משפּחתי

גליה גל אלברט

ליבנת גיל

טליה המאירי ישי

טל כהן

זהבה כלפה

עמית נגלר

אורית צ'אושורשולים

אורית קלופשטוק

שיר שבת

גאולה שינה



גיליון 37 מתחיל...



לצערנו, בחיים משפחה אינה תמיד אידיליה והרמוניה. הפעם ביקשנו לקרוא דווקא על הקשרים המשפחתיים שנפרמו, שנפגמו או שהתנתקו. בגיליון זה תמצאו סיפורים ושירים, לא תמיד קלים, על בני משפחה שאין ביניהם כבר קשר, מכל סיבה שהיא. על ריבים או געגועים, על ריחוק פיזי או רגשי ועל הקשר המשפחתי שנשאר רק בזיכרון ובמילים.

קריאה מהנה,

אלירן דיין, יאיר בן-חור, רובי גורדון

את הגיליון אנחנו פותחים הפעם בשירו של אלירן דיין, "אבא שלי הוא הכי בעולם".

אבא שלי הוא הכי בעולם,
אתם שואלים: "למה ומדוע
במה הוא הכי טוב מכלם?"

אבא שלי הוא הכי בעולם,
אני מספר כך לכלם.
לא תמצאו כמוהו בשום מקום אחר.

אבא שלי הוא הכי בעולם
אולי אתם לא יודעים זאת
אבל לא תמצאו כמוהו בשום מקום אחר.

ואז אמר בקול חנוק
"אבא שלי לא נמצא לעולם
הוא מזמן כבר נעלם
בזה הוא הכי טוב בעולם."

בטח תגידו לי:
"מדוע ולמה?"
אבא שלנו מגן מפני כל צרה
וגם משיא עצה טובה –
ושלך?"

בטח תגידו לי:
"על מה אתה מדבר?
אבא שלנו דואג ומסדר,
מנשק ומחבק –
ושלך?"

ואז אמר בקול חזק:
"אבא כמו שלי –
גם אם ממש תרצו –
לא תמצאו."

ואז אמר בקול גדול:
"אבא כמו שלי –
גם אם תחפשו בקצה העולם –
לא תמצאו."

ירחון "מוטיב" הוא כתב עת מקוון לעת עתה המתפרסם אחת לחודש. כל גיליון יעסוק בנושא שהמערכת תבחר, ויפורסמו בו עשר יצירות. העבודה בירחון מתבצעת בהתנדבות מלאה, אי לכך אין לצפות לתגמול כספי כלשהו על פרסום יצירות, לרבות לא לתמלוגים כלשהם; בשליחת יצירה לפרסום מאשר היוצר את אפשרות פרסומה בירחון, ולא יהיו ליוצר השגות או טענות באשר לפרסום או לאי-פרסום יצירתו בירחון.

ליאורה דיין ז"ל הייתה אוהבת אדם. אהבתה הגדולה ביותר הייתה למילה הכתובה ולקריאת ספרות ושירה, ואותם קראה עד סוף ימיה.

ירחון "מוטיב" נוסד לזכרה ונושא את שמה.





בְּנֵי בְכוּרֵי עֶזְבֹּת אֹתִי,
עֵבֶר לְגוֹר עִם חֲבֵרָה בְּתֵל־אָבִיב.
טוֹב לוֹ.

אֲנִי נוֹשְׁמֶת אֲוִיר מְדַלָּל
בְּטָפוֹת גֶּשֶׁם בְּהֶרְצֵלָיָה.
אִי־שֵׁם נִבְנָה לוֹ גֶּשֶׁר
אֶל יְלָדוֹתַי עַל שְׂפַת יַמָּה שֶׁל תֵּל־אָבִיב
עִם הוֹרֵי הַבוֹדְדִים שֶׁנֶּאֱחָזוּ בִּי;
שְׁלֹא אֶגְדֵּל יוֹתֵר מְדִי,
שְׁלֹא אֶצֵּא מֵעֶבֶר לָיִם,
שְׁלֹא אֶטַעֵם עוֹלָם,
שְׁלֹא אֶעֱזֹב אוֹתָם.





כשכרעתי על ברכיי לאסוף את הרסיסים של אגרטל הזכוכית הכחול, נזכרתי שקיבלנו את האגרטל לחתונה מתנה, מי מביא אגרטל לחתונה? שמואל אמר שזה בטח מישהו מהצד שלי...
איך הוא החזיק מעמד שתיים-עשרה שנות נשואין, שלושה ילדים ושלוש דירות?

בדירה הראשונה הקטנה והצפופה ברחוב יפו לא היה מקום לאורחים בסלון ולא היה מזגן – ושם נולד אבשלום שישן בעגלה לצד המיטה שלנו. לאגרטל מצאנו מקום מעל ארון המטבח, בכל בוקר כששתינו קפה, תה צמחים וחלב הוא השקיף ממקומו ושמר על צעדינו.

כעבור שלוש שנים נולדה אילנית, לקחנו משכנתה מבנק ירושלים וקנינו את דירת החלומות בנווה יעקב. לקול המואזין הייתי מתעוררת להיניק אותה, האגרטל הכחול ניצב בפינת הסלון ליד אלבומי התמונות שנשאו זכרונות קפואים מרגעים מאושרים, אבשלום היה בגן יהודית וכל מה שצריך נמצא במרחק הליכה. כמה אהבתי את שעות הבוקר המוקדמות, לצאת מהבית כשאוויר ההרים הקריר מעביר בי צמרמורת. ריחות היסמין והיערה מהגינות הציפו אותי והרגשתי מוגנת בתוך השגרה המערסלת. כשאביב נולד הכול השתנה, עם אביב נכנס החורף לחיי... כבר בבית החולים הרגשתי כבדה ועייפה, הדמעות זלגו מעיניי ללא הפסקה, הגעתי עם אביב הביתה והאגרטל הכחול כבר לא היה בסלון. חיפשתי אותו בכל מקום עד שעניי נתקלו בו במרפסת הכביסה... הוא עמד שם מבושש והביט בכביסה הנערמת. מי העביר אותו לשם? חשבתי שאולי זה לטובה, כך הילדים לא ייתקלו בו בסלון הצפוף.

הבקרר כבר לא היו רעננים וריחניים... לא רציתי שהם יגיעו, רציתי להישאר במיטה ושהבוקר לא יגיע. כל הגוף כאב לי, כל כך הרבה מאמצים הייתי צריכה כדי להתלבש ולהסתרק עד שוויתרתי...

אבשלום היה כבר בבית הספר, אילנית הייתה בגן יהודית ואביב הקטן היה עליי כמו משקולת. נצמד אליי ולא היה מוכן לישון בעגלה או במיטה. כמה ניסיתי לעשות לו נעים על מרבד בסלון, אבל הילד הזה לא היה מוכן להיות רחוק ממני, ואני רק רציתי לישון. שמואל האשים אותי שאביב יצא כזה: "הוא מפונק בגללך!" ואני שתקתי ורציתי שקט, רציתי להיות רחוק.

בדירה הבאה שמואל הבטיח שיהיה יותר קל כי יש בה ארבעה חדרים ויש פינה לכל אחד. הילדים אהבו את הדירה החדשה, היא הייתה מוארת ומרווחת. את האגרטל הכחול העברתי לחדר השינה שלנו, שמתי בו פרחים שקניתי לעצמי בכל יום שישי ליד דוכן מפעל הפיס. וכל בוקר כשפקחתי את עיניי וחיפשתי סיבות לחיות ראיתי את האגרטל והפרחים והצלחתי לקום.

בדירה החדשה היו יותר חדרים ויותר כביסות ויותר מטלות, ואני חיפשתי אוויר לנשום...

אתמול בלילה כששמואל חזר מאוחר והרחתי ממנו את הריח של ההיא, שאלתי אותו אם גם לה יש הרים של כביסה, שמואל כעס וצעק, אחז באגרטל הכחול וניפץ אותו על הרצפה, הוא יצא מהבית ואני חזרתי לישון כל הלילה שינה עמוקה ושלווה. והנה אני עכשיו על ברכיי, אוספת רסיסי אגרטל כחול ונזכרת שאת האגרטל נתנה לנו דודתו של שמואל...





ארעי

זוכר שגֵרנוּ בְּדִירַת חֶדֶר?
 אֶהְבֵּתֵנוּ הִיְתָה צְעִירָה,
 קוֹדֶחַת וְסוֹעֶרֶת,
 כְּמוֹ עוֹנוֹת מַעֲבָר.
 תְּלִיתִי בָּהּ וִילוֹן,
 בְּגַעְגּוּעַ לְבַיִת קִדְמוֹנִי,
 כְּאִלּוּ תְּלִיתִי בְּדַלְסָכָה.
 אַחַר כֵּן נִדְדַנּוּ אֶל דִּירַת שְׁלֶשָׁה חֶדְרִים,
 אֶל דִּירַת אֲרָבְעָה,
 אֶל דִּירַת גַּג חֲמִשָּׁה חֶדְרִים
 מוֹאֲרֶת וִירְקָה.
 "הַכֹּל אָרְעִי", אָמַרְתָּ לִּי,
 "הֲרֹגַע הִנֵּה,
 אֵת,
 הָאֶהְבָּה".





אל תראה אותי כך

אל תראֶה אותי כֵּךְ,
שֶׁנִּפְתָּחוּ בִּי הַסְּכָרִים
וְלִבִּי נִשְׁטַף הַחוּצָה.
אל תראֶה בִּי אֶת הַקֶּשֶׁי הַזֶּה,
אֲנִי חֲזָקָה מְכַפִּי שְׁאֵתָה מְשַׁעֵר.
אל תִּשְׁפֹּט אוֹתִי בְּצַעֲרִי,
הוּא יִחַלֵּף מֵהָר.
אל תִּבְיֵט בִּי בְּמַבֵּט כְּזֶה,
מְלֵא רַחֲמִים.
לא בְּקִשְׁתִּי כְּלוּם מִמְּךָ,
רק תִּהְיֶה אִתָּה.
רק תִּחַבֵּק חֲזָק,
אל תִּשְׁקֹר. אל תִּיַּפֵּה
אֶת הַמְּצִיאוֹת. רק תִּזְכִּיר לִי
שֶׁהַכֹּל עוֹד לְפָנֵינוּ.
שְׁלֵא נִגְמַר,
עוֹד לֹא נִגְמַר.



שירים לאחי הקטן ראובן

כרונולוגיה

הימים עברו
חדשים חלפו
שנים של חסר
כאב וגעגוע

כל שנה

כל דקה

כל שעה

כל יום

כל שבוע

כל חודש

כל שנה

כל ארוע

כל טקס

כל תפלת השכבה

כל "יתגדל ויתקדש שמייה רבא"

והידיעה ששורפת את הנשמה

ומפלחת את הלב בתפת כאב

הוא לא נמצא

הוא לא יופיע

הוא לא בא.

ואחרינו נותרה חרבה.

משוגעת

תמיד אמרת לי

שאני קצת משוגעת,

כי יודעת לעשות דברים מתוך שנה

וביום שוכחת.

טענת לא פעם שאני מפזרת,

לא מתמקדת במטרה שלשמה הגעתי לעולם.

מעולם לא הפסקת לטען

שאני שוה יותר,

שאני מכשרת,

מיחדת,

חריגה "בקטע טוב".

בקרבת בצורה אוהבת

כתבים שנולדו ממכאוב

כבר כמה שנים טובות

אני לא כותבת...

טוב.





אבא לא רצה להגיד לאן הוא הולך עם אימא. הוא היה חסר סבלנות ושלח לעברי את עיניו החודרות כשציווה שאירדם. פחדתי. לא טרחתי לבדוק מה השעה בשעון הקוקייה שבסלון, המזכרת היחידה של הוריי מהמלחמה, מהחיים.

ניצנים כחלחלים בהירים של בוקר רקמו בנקודות קטנות של זריחה מבעד לתריס על השמיכה הקיצית. כששמעתי את אבא אומר, "כנסי", הבנתי שאימא בחיים.

מרחוק נראתה חלשה וגררה את רגליה. אבא עזר לה לשבת במטבח. הם לא הבחינו שהתקרבת וכשמלמלתי "אימא" מבעד לקורי השינה המזויפים שלי, הם לא נבהלו. אימא חייכה לעברי בקושי וניסתה לקום מהכיסא, אבל אבא לא נתן לה.

"תחזור למיטה, ילד", הוא אמר לי. ואני, שכל כך רציתי לחבק את אימא ולהבין שזה לא חלום ושהיא חיה, המשכתי להתקדם לעברה. אבא לא רצה לאבד אישה נוספת אחרי המלחמה. הוא הרים אותי בקלות, נישק את ראשי, ולקח אותי למיטה.

כשהניח אותי אמר, "תנסה לישון וא תדאג". הוא נישק אותי שוב ויצא מבלי לסגור את הדלת. אצל אבא לכל דבר היה משמעות. כשהיה מנשק לי את הראש זו הייתה נשיקה מחנכת. נשיקה בלחי הייתה מאהבה. אבא אף פעם לא נישק אותי בלחי, את אימא כן.

כל כך רציתי אח קטן. אימא הבינה מאוחר, שבגיל 44 יש סיכונים כשרוצים ירושה נוספת אחרי השואה. אותי היא הביאה בגיל 39. ככאחות במקצועה הבינה את הסיכונים ולא הסכימה לוותר עליי.

אני חושב שאהבה אותי יותר מאשר את אבא. היא אמרה פעם לאישתי שהייתה מוכנה לגנוב בשבילי. ואם צריך, גם לשבת במקומי בכלא. אבא נפטר כשהייתי בן אחת-עשרה. לא רציתי ללכת ללוויה, ואימא לא הכריחה אותי. מעולם לא הרגשתי שהוא אבא שלי. בגילו הוא היה יכול להיות בקלות סבא שלי.

אימא סיפרה שכנראה את אבהותו קבר עם אישתו ושלוש בנותיו במחנות. אני הייתי בְּרַת מחדל, התנאי של אימא לזוגיות אחרי המלחמה.

ראיתי את אבא על אונקה מוגבהת, מכוסה בטלית. הוא היה גבוה. וג'נטלמן. פעם שב הביתה שותת דם מראשו וסיפר לאימא שאחד הלקוחות באטליז איים על אישה וסטר לה. זה הספיק כדי שהוא ילמד אותו שלא מכים אישה, "בטח לא יהודייה עם מספר על היד".



בלוויה של אבא ניגש אליי אחד מאנשי החברה קדישא. "בוא ילד", אמר לי. ואני, ילד ממושמע כמו שאבא חִינֵךְ אותי, ניגשתי. האיש הסיר את הטלית מפניו של אבא, נתן לי חופן אדמה ואמר, "עכשיו תפזר על הפנים של אבא".

כשחזרנו מהלוויה הבנתי למה אימא רצתה עוד ילד. כשגדלתי היא הייתה החברה הכי טובה של החברים שלי, אישה בת 52 עם שֵׁער לבן, עיניים עמוקות וסוד אחד גדול.

אני חושב שהיא מתה כי לא רצתה לחיות יותר עם המחלה. היא הבינה מיד שאין לה סיכוי לצאת מזה. היא שכבה במיטה: אישה קטנה גדולה מהחיים, חייכה אליי ועצמה את עיניה הכחולות.

בגיל שלושים הזיכרון שלך הרבה יותר טוב מזיכרון של ילד בן אחת־עשרה. נזכרתי בהוא מהחברה קדישא, תשע־עשרה שנים קודם לכן. חיכיתי לו. אמרתי לעצמי שאם יבקש שאפזר אדמה על אימא שלי, אני מחזיר אותו לאימא אדמה ברגע. מתברר שגם בחברה קדישא שובתים. כולם רוצים זכויות וכולם רוצים לחיות. חמש שעות לפני הלוויה גיליתי שאין עם מי לדבר ואין מי שיקבור את אימא שלי. מזל שחמי מטפח את הגינה שלו. ניגשתי למחסן שלו והוצאתי אֶת חפירה.

חפרתי את הקבר ובכיתי. חפרתי ובכיתי עד שהאדמה הפכה לסתווית. כשהגעתי לעומק הרצוי הבחנתי בזווית העין בזוג רגליים דקות. הייתי מזהה אותן גם בלילה בעיניים מכוסות למחצה. התרוממתי לעברה מכוסה זיעה ודמעות.

הבטתי בה, והכול נראה ברור. התחבקנו. אחרי שלושים שנה נולדה לי אחות.





אימהות מיטיבה בדיעבד

על מה את חושבת כשאת מרדמת?
 האם את חולמת
 האם את נזכרת
 שהיננו משחקות יחד
 אופות יחד
 צוחקות יחד
 האם את זוכרת געגועים אלי
 ולילדי

האם את זוכרת את הפעמים שהיית שם בשבילי כשהייתי צריכה?

וכשאזמל המנתחים חותך לך זכרונות עכשו
 האם הוא מסלק גם רגשות תרטה
 או רגשות אשם
 האם הוא מוצא שם שכנועים עצמיים
 של אמהות מיטיבה?

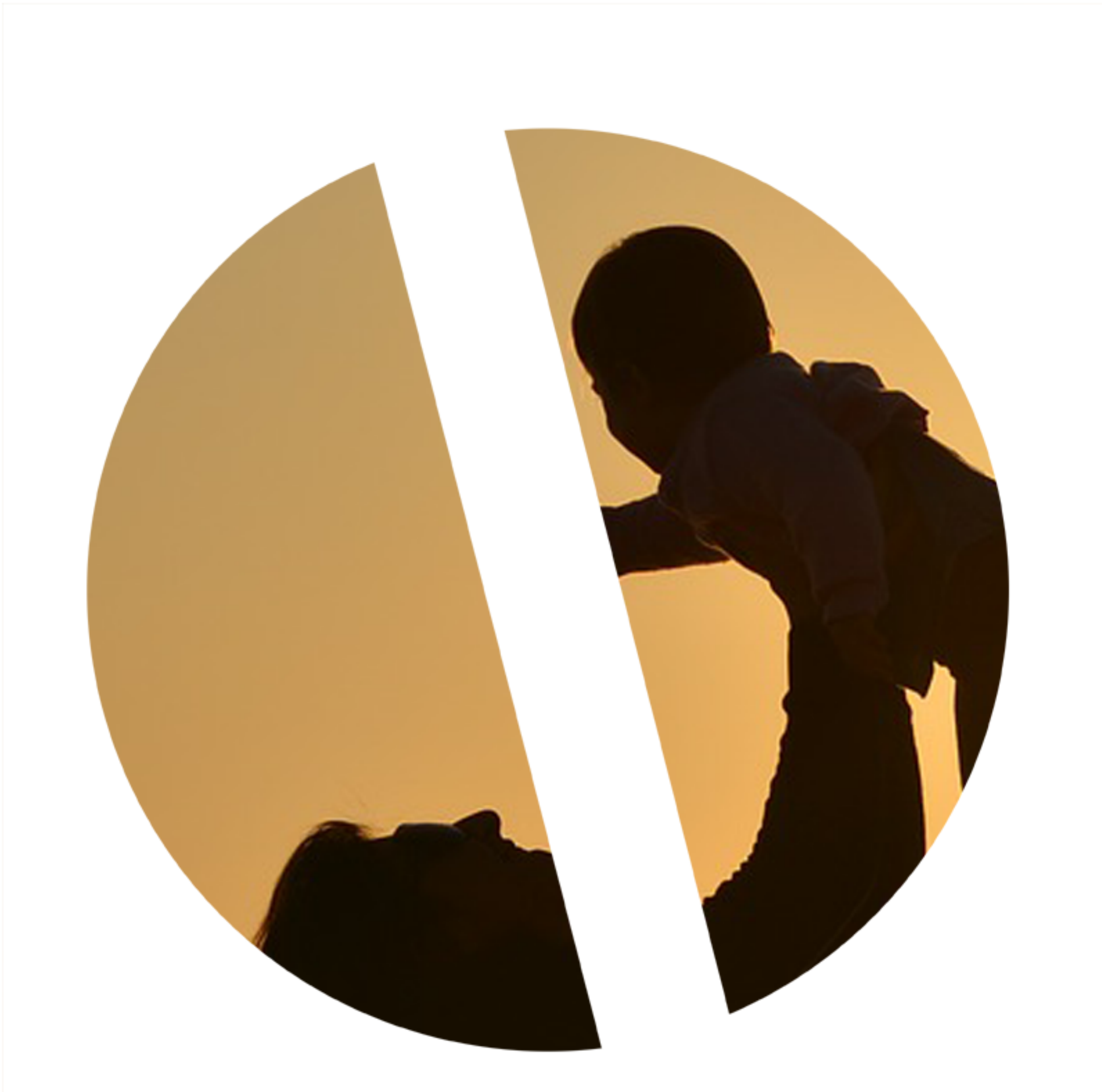
ואולי באותה הזדמנות אפשר יהיה
 להשתיל לי אותם
 לעשותני ילדה אהובה ומאשרת
 משחררת מבדידות תמידית
 ומצרך קבוע להיות נאהבת
 לקטע ולהוציא את זכרונותי שלי
 ולהשתיל במקומם את שכנועך העצמיים?
 זו תוכל להיות אמהות מיטיבה
 בדיעבד.





יד שלא לוחצת יד

אֶת בְּנֵתִינָה
 וְהֵם לֹא מְעַרְיָכִים
 אֶת בְּהֶתְמָסְרוֹת
 וְהֵם בְּהַחֲלָטֹת הַתְּנַתְּקוֹת.
 אֶת בְּמִלּוֹא עֲצָמְתְךָ
 וְהֵם מְרוֹקְנִים אוֹתְךָ.
 בְּשִׁנְיָה מוֹצִיאִים
 אֶת כָּל הַנּוֹזְלִים מִגּוֹפְךָ
 בְּדַמְעָה שְׂאוֹזְלָת.
 וְאֶת נִשְׁאָרֹת יְבִשָּׁה
 לְלֹא לַחּוֹת מְתוֹקָה,
 רַק עִם מְלִיחּוֹת
 מְמַרְמֶרֶת.
 שׁוֹב מִיִּשְׁהוּ
 לֹא הֵבִין אוֹתְךָ.
 כְּמוֹ עֹרֶת
 צוֹעֲדָת בְּדֶרֶךְ הַחֲשׂוּכָה
 לְלֹא מְאוֹר בְּעֵלְטָתְךָ
 וְאִזּוֹ נִיצוֹץ מִפְתִּיעַ
 מְגִיעַ לְעוֹלָמְךָ
 וּמְדַלֵּק אוֹתְךָ מִחֲדָשׁ,
 מְעַלָּה חֵיוֹן עַל פְּנִיךָ.





הכביסה המלוכלכת

הכביסה המלכלכת
 מנחת בערמה
 בחדר האחורי הקטן.
 יודעת:
 עוד מעט
 תכה בתף המכונה
 תשטף
 תתהפך
 תתגלגל
 תסחט.
 ידים טובות
 יוציאו אותה
 אל חבלים
 ואל רוח.
 הכביסה המלכלכת
 רוצה לצאת,
 אבל גם היא יודעת:
 את כתמי הזכרונות
 לא תוכל להסיר.





אהבה

תראי איך הכל כָּבֵד טוב,
תראי.

זוכרת איך פֶּעַם תְּלִית מוֹדְעוֹת
מְצִיעָה שְׁעוּרֵי עֶזֶר עַל עֲמוּדִים.
הִלַּכְתָּ עִם הַיְלָדִים שֶׁל דוֹדָה,
פְּלֶסְטֵר

וְעֵרַמְת דְּפִים מְדַפְסִים.
וְדוּד יוֹנָה אָמַר, מְחַפְּשִׁים עוֹבְדִים
בְּמַחְסֵן שֶׁל קְרִיסְטָל,
אֵיפֹה שֶׁהוּא עוֹבֵד
שָׁנִים.

וְאֵת אֲמֵרָת בְּנִימוּס, נִרְאָה
אִם לֹא אֲמָצָא מִשְׁהוּ אַחֵר.
עַל הָעֲמוּדִים בְּמוֹשֵׁב תְּלִית
שְׁעוּרֵי עֶזֶר מְמַחֶיית.
תֵּאֵר שְׁנֵי וְעוֹד אֶחָד.
וְחֶכֶית.

וְאֵף אֶחָד לֹא הִתְקַשֵּׁר.
מְאֵחֵר יוֹתֵר רְאִית
אֵיךְ הֵם מִתְּבַדְּרִים בְּרוּחַ,
דוֹהִים

כְּמוֹ הַזְּכוּרוֹנוֹת שֶׁלְךָ.
וְהִנֵּה,

עֲכָשׁוּ תִרְאִי.

יֵשׁ לְךָ יְלָדִים,

בְּעַל מִתְעַלֵּם, גַּג, מִטָּה,

סְלוֹן וּמְקַרֵּר מְלֵא.

וְהֵלֵב שֶׁלְךָ שׁוֹב תּוֹלָה

מוֹדְעוֹת עַל קִירוֹת,

מְסֻדְרוֹנוֹת וּפְנוֹת נוֹאָשׁוֹת,

דְּרוֹשָׁה אֶהְבָּה.



מייסד: אלירן דיין
עורך אחראי: יאיר בן־חור
עיצוב גרפי: רובי גורדון



<http://motiv-magazine.co.il>



<http://facebook.com/motiv.magazine>



<http://bit.ly/motiv-youtube>



<http://instagram.com/motiv.magazine>



בגיליון הבא שלנו נמשיך עם ענייני המשפחה, הפעם מכיוון יותר אופטימי.

גיליון 38 של "מוטיב" יראה אור בעוד כחודש ונושא: "משפחה חדשה".

משפחה יכולה להישאר לנצח ויכולה גם להחליף את הקודמת. אבל מתי היא מתחילה?

הפעם אנחנו רוצים סיפורים ושירים שעוסקים בהולדת המשפחה, בכל מובן ומשמעות. ספרו לנו על הרגע הזה שמעניק משמעות לשלט שעל הדלת. על הזוגיות והילדים שיצרו משפחה, על אימוץ ומציאת בית חדש, על אנשים זרים שהפכו למשפחה בעבורכם או על סוגים חדשים של משפחות שנוצרו בחלוף השנים ועם התפתחות החברה האנושית

אלירן, יאיר ורובי

אתם מוזמנים לשלוח את יצירותיכם בנושא זה עד לתאריך 20/7/2018 לכתובת הדואר האלקטרוני:

info@motiv-magazine.co.il

נא לשלוח עד שלוש יצירות בלבד ליוצר - שירים מנוקדים וסיפורים קצרים עד 550 מילה.